

Latvijas iedzīvotāju vērtību un individuālās anomijas saistība

Jeļena Ļevina¹, Kristīne Mārtinsone¹, Kristiana Klince²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Veselības psiholoģijas
un pedagoģijas katedra, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Vērtība ir pārlicība, ka noteikts rīcības veids vai eksistences galamērķis ir personiski vai sociāli vēlamāks, salīdzinot ar citu rīcības veidu vai eksistences galamērķi [Rokeach, 1973], mērķis, kas kalpo par vadošajiem principiem cilvēku dzīvē [Schwartz, 1992]. Individuālā anomija ir individuāli psiholoģiskais stāvoklis, kad cilvēks pārdzīvo normu neesamību, sociālo izolāciju un bezjēdzību [Ļevina, Mārtinsone un Kamerāde, 2015].

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija noteikt, vai pastāv saistības starp Latvijas iedzīvotāju vērtībām un individuālo anomiju, un, ja pastāv, tad kādas. Pētījumā tika izmantoti sekundārie dati no Eiropas vērtību pētījuma, kas veikts 2008. gadā [European Values Study, 2008]. Latvijā tika aptaujāti 1506 cilvēki – 557 (37,0%) vīrieši un 949 (63,0%) sievietes.

Rezultāti. Pastāv pozitīva sakarība starp darba vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensiju “ikdienas normu neesamība” ($p < 0,01$); negatīva sakarība starp darba vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensiju “politiskā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,05$); pozitīva sakarība starp ģimenes vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensijām “ikdienišķo normu neesamība” ($p < 0,01$) un “bezjēdzīgums” ($p < 0,05$); pozitīva sakarība starp draugu vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensijām “sociālā lokālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$), “vienaldzība (kopības izjūtas trūkums)” ($p < 0,05$), “eksistenciālo normu neesamība” ($p < 0,05$), “globālā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$), “politiskā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$), “bezjēdzīgums” ($p < 0,01$); pozitīva sakarība starp brīvā laika vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensiju “bezjēdzīgums” ($p < 0,01$); pozitīva sakarība starp politikas vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensijām “ikdienišķo normu neesamība” ($p < 0,01$), “vienaldzība (kopības izjūtas trūkums)” ($p < 0,01$), “vienaldzība (sociāli zema funkcionēšana)” ($p < 0,01$), “eksistenciālo normu neesamība” ($p < 0,05$), “globālā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$), “politiskā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$) un “bezjēdzīgums” ($p < 0,01$); pozitīva sakarība starp reliģijas vērtības nozīmīgumu un anomijas dimensijām “ikdienišķo normu neesamība” ($p < 0,01$), “vienaldzība (kopības izjūtas trūkums)” ($p < 0,01$), “vienaldzība (sociāli zema funkcionēšana)” ($p < 0,01$), “eksistenciālo normu neesamība” ($p < 0,01$), “izolācija (sociālā labklājība)” ($p < 0,05$), “politiskā sociālā neuzticēšanās” ($p < 0,01$), “izolācija” ($p < 0,01$).

Secinājumi. Pētījumā iegūtie rezultāti liecina, ka pastāv saistības starp Latvijas iedzīvotāju vērtībām un individuālo anomiju.

Pētījums izstrādāts Valsts pētījumu programmas 5.2. “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” ietvaros.